

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Диана Петрова Ковачева,
доцент по международно право и международни отношения в Института за държавата
и правото, БАН
член на научно жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по
професионално направление 3.6. Право (Международно частно право)

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

С настоящото представям становището си за дисертационния труд на Михаил Живков Станков „Признаване и допускане на изпълнение на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела“.

ОБЩИ ДАННИ ЗА НАУЧНИЯ ТРУД

Михаил Живков Станков е редовен докторант в катедра „Международно право и международни отношения” на Софийския университет „Св. Климент Охридски” от 2012 г. Автобиографията на кандидата съдържа данни за последователна научна работа, като и за интереси в областта на международното частно право и правото на Европейския съюз.

Във връзка с участието в процедурата е представен дисертационен труд „Признаване и допускане на изпълнение на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела“ в обем от 256 страници. Трудът включва предговор и увод, четири раздела, съдържащи четири глави, заключение и библиография (13 страници). Дисертацията съдържа 579 бележки под линия.

В структурно отношение основните правни въпроси, разглеждани в дисертацията, са разпределени балансирано в отделните ѝ глави.

Представени са и автореферат, публикациите, с които участва в процедурата и автобиография.

Освен дисертационния труд „Признаване и допускане на изпълнение на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела“, Михаил Станков участва в процедурата с три публикации, едната от които на английски език.

АНАЛИЗ НА ПРЕДСТАВЕНИЯ НАУЧЕН ТРУД

Дисертацията е посветена на интересен и актуален проблем, който не е разглеждан в цялост в българската доктрина. Въпросът за признаването и допускането на изпълнение на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела има не само теоретично, но и практическо значение.

Той има отношение към въпросите на улесняване на достъпа до правосъдие и по-конкретно до взаимно признаване на съдебните решения. Ускоряването в разглеждането на трансграничните съдебни спорове и намаляване на разноските по тях имат важно значение за гражданите на ЕС. Сред проблемите, които авторът изследва централно място заема въпросът за същността на екзекватурата и анализирането на тенденциите за нейното отпадане, без това непременно да означава, че условията за признаването на съдебните решения ще отпаднат. В това отношение важно значение има констатацията, че автоматичното признаване не е еквивалентно на безусловното признаване и изпълнение.

При написването на дисертацията Михаил Станков е положил много сериозни усилия да събере и представи голяма по обем научна информация, да я анализира и да я представи обосновано и задълбочено. Подробната библиографска справка с трудове на български и английски език потвърждава този извод.

При създаване на научния труд Михаил Станков е открил ясно задачите и методологията на своето научно изследване. Сред основните задачи е посочена и разработка на правни съвети за подпомагане на практикуващите юристи. Сред достоинства на дисертацията е и анализът на решения от практиката на Съда на ЕС и на Европейския съд по правата на човека, които допринасят за изясняване на проблема и подчертават практическите достоинства на работата.

В първата глава авторът на дисертацията си поставя за цел да определи източниците на правната уредба и да изясни основни понятия, които имат отношение към въпросите за признаването и изпълнението на чуждестранните съдебни решения. Този подход е удачен за теми, които нямат цялостна разработка в националната доктрина, за да бъде открити отправните точки за поставяне на обсъждане на разглеждания проблем, както и за да бъде очертана рамката на анализирания въпроси.

В тази глава удачно е избрано да бъде проследено историческото развитие на проблематиката за взаимно признаване на съдебни решения в Учредителните договори на ЕС и договорите, с които се внасят изменения в тях. Направен е и преглед на създаването на регламентите по МЧП на ЕС.

Глава първа съдържа и преглед на националната и международна теория в изследваната област, който допринася за поставяне на проблема в изцяло правен контекст. Личи познаване на българската доктрина и изчерпателно представяне на научни изследвания на български юристи, които са работи по този въпрос. Направеният преглед удачно е използван като основа за надграждането на съществуващите вече в теорията правни изводи. Задълбочено и пълно е изследвано дефинирането на съдебното решение в законодателството на ЕС, в практиката на Съда на ЕС, както и в националната и международна доктрина. Целта на разглеждането на тези дефиниции е изследване на въпроса кои съдебни актове подлежат на признаване и изпълнение.

Изследвани са и дефинициите на други важни понятия като заинтересовани страни, въпросът за удостоверението за изпълняемост. Разгледани са и теориите за признаването. Всички тези понятия и теоретични изследвания имат важно значение за очертаване на кръга на проблемите при признаването и изпълнението на чуждестранни съдебни решения, но също и за тяхното задълбочено изясняване в следващите глави. В този смисъл първата глава е удачно използвана за поставяне на основата на анализа и уеднаквяване на терминологията, без обаче да се превръща в технически преглед и без да губи своя аналитичен характер.

Може да се направи извод, че Глава първа се явява солидна основа за разгръщане на специфичните проблеми, които са обект на разглеждане в останалите глави на монографията.

Втората глава на дисертацията разглежда въпросите за признаване на чуждестранни съдебни актове по реда на Регламент 1215/2012 и изпълнението.

Разглеждането на въпросите за признаване е подробно и показва познаване на българската и международната доктрина, както и практиката на Съда на ЕС. Изчерпателно и задълбочено е представено понятието екзекватура и нейните особености, предимството на намаляване на разходите и въпросът за правото на защита и правото на справедлив процес. Висока оценка заслужава позоваването на практиката на ЕСПЧ и на Съда на ЕС по отношение на изчерпването на вътрешноправните средства за защита, както и сравнението между практиката на двете съдилища. Този подход осигурява пълнота на анализа, има важно значение при обосноваването на изводите на автора и обособяването на авторови становища по разглежданата проблематика.

Глава втора отделя специално внимание на новата уредба в Регламент

1215/2012, на производството пред националния съд и на прякото изпълнение по ГПК.

Прави впечатление че глави първа и втора, за разлика от глави трета и четвърта, нямат самостоятелни заглавия. Удачно е да се обмисли формулирането на заглавия на първите две глави, тъй като това ще насочи читателя към тяхното съдържание и същевременно ще обобщи проблематиката, която е обект на изследване в съответната глава.

Глава трета е посветена на отказът от признаване и изпълнение на чуждестранни решения. Подробно са разгледани основанията за отказ от признаване и изпълнение като прецизно е изследвана българската доктрина, публикации на чуждестранни автори и практиката на международни съдилища. Специално внимание е отделено на понятието обществен ред, включително на неговото разглеждане в практиката на Съда на ЕС, ЕСПЧ и на българските съдилища.

Интерес представлява разглеждането на основанията за отказ от признаване и изпълнение, свързани със защита на правата на човека по ЕКПЧ. Разгледани са конкретни съдебни решения на ЕСПЧ, които имат пряко отражение върху практиката на националните съдилища по признаване и изпълнение на чуждестранни съдебни решения. От съществено значение е изводът, че чл. 6 от ЕКПЧ се прилага към изпълнението на влезли в сила чуждестранни съдебни решения.

Глава четвърта се отнася до специализираните актове за признаване и изпълнение на чуждестранни съдебни решения. Направен е сполучлив опит за обобщаване на редица актове на процесуалния дял на МЧП, уреждащи автономни процедури за определени особени случаи. Регламентите са разгледани последователно и подробно, с прецизно изясняване на особеностите на всеки от тях. Направен е и преглед на процедурата по ГПК за издаване на ЕИО и на българската доктрина по този въпрос.

В заключение може да се каже, че трудът се отличава с оригиналност и аналитичен подход при представяне на проблемите. Личи задълбочено познаване както на международната, така и на българската доктрина.

Трудът представлява удачно преливане от теория към практика. Постигнат е баланс между представянето на различни научни доктрини и прилагането на законодателството на ЕС в практиката на националните съдилища и Съда на ЕС, без да се пропуска пресечната точка с практиката на ЕСПЧ. Представени са интересни и показателни примери от практиката на българските съдилища. Това може да бъде определено като една от силните страни на дисертацията.

Трудът има ясен фокус и основаната тема е разгърната последователно в отделните глави като личи свързаност между анализирани проблеми.

Разглежданата материя е интересна от теоретична гледна точка и същевременно има важно практическо значение. Затова като препоръка за подобряване на труда (и особено при евентуално публикуване на дисертацията) бих предложила поставяне на по-силен акцент върху авторските изводи и обособяване на изводите в края на всяка глава под формата на препоръки или заключителни бележки.

По този начин ще се открие по-ясно приносът на автора в съществуващата вече доктрина. Наред с това, на базата на анализът на практиката на Съда на ЕС и на ЕСПЧ авторът може да обмисли и конкретни препоръки към националния съд, които да бъдат обобщени след всяка глава или в края на дисертацията. Подобен подход ще допринесе за постигане на поставената в началото на дисертацията задача за разработка на правни съвети за подпомагане на практикуващите юристи

Накрая бих препоръчала по-силно авторово присъствие в заключението на труда.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното и предоставените документи приемам, че дисертационният труд на „Признаване и допускане на изпълнение на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела“ на Михаил Живков Станков отговаря в пълна степен на изискванията на закона за придобиване за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право (Международно частно право)

Може да се направи изводът, че монографията съдържа ясно изразени теоретични приноси и авторови твърдения, които имат научна и правна стойност както за теорията, така и за практиката на националния съд.

Този извод ми дава основание да изразя подкрепа за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. Право (Международно частно право) от Михаил Станков.

София, 4 март 2019 г.

.....

доц. д-р Диана Ковачева